

LECTIO ECCLESIAE

JEAN HEUZET

SELECTAE E VETERI TESTAMENTO
HISTORIAE, PARS PRIMA

ad ūsum discipulōrum ēdita

vocābulis Latīnē explicātis, vōcālibus longis notātis, imāginibus

LECTIO ECCLESIAE PRESS

The text follows Jean Heuzet, *Selectae e Veteri Testamento historiae, pars prima: Selectae e Veteri Testamento historiae ad usum eorum qui Latinae linguae rudimentis imbuuntur; accedit Synopsis vitae Jesu Christi, B. V. Mariae, ac SS. Apostolorum*. Editio octava Romana. Rome: Petrus Aurelius, 1828. Part one. A work first published in 1726, in the public domain. Misprints of the old edition are corrected.

Vowel lengths are marked throughout. The spelling uses *v* for the consonant, *i* for vowel and consonant alike, and *ae* and *oe* as two letters. The notes in the margin are in Latin.

Pictures. Plates 1, 19, 21, 25, 28, 29, 32, 33, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 45, 49, 50, 54, 69, 75, 76, 86, 87, 88, 146, 147 of Julius Schnorr von Carolsfeld, *Die Bibel in Bildern* (Leipzig: Georg Wigand, 1852–1860), from reproductions in the public domain.

Set in Junicode and Gentium Plus (SIL Open Font Licence). All rights in this edition reserved.

Published by Lectio Ecclesiae Press.

ISBN 979-8-9821047-0-0 (paperback) · ISBN 979-8-9821047-1-7 (hardcover)

I

CREATUR MUNDUS: HOMO, ET MULIER FORMANTUR

¶ Deus omnipotēns creāvit sex diēbus caelum, et terram, et omnia quae in eis sunt. Cessāvit ab opere et requiēvit diē septimō, benedixitque ei, et sanctificāvit illum. Formāvit autem Dominus Deus hominem ex limō terrae, dedit illi animam viventem, et ad imāginem et similitūdinem suam fecit eum; vocāvitque illum Adāmum. Dixit deinde Dominus Deus: Nōn est bonum esse hominem solum: faciāmus ei adiūtōrium simile sibi. Immisit ergō sopōrem in Adāmum: cumque obdormisset, tulit ūnam ē costis eius, ex quā formāvit mulierem, addūxitque eam ad Adāmum, quī, illa visā, dixit: Ecce nunc os ex ossibus meis, et carō ē carne meā.

Quamōbrem relinquet homō patrem suum, et mātrem, et adhaerēbit uxōri suae, et erunt duo in carne ūnā. Itaque Dominus Deus, masculō, et faemina formātis, benedixit illis, dicēns: Crescite et multiplicāmini, et replēte terram, et subiicite eam: domināmini piscibus maris, et volātilibus caeli, et ūniversis bēstiis quae moventur super terram.

formō cf. forma

limus cum pluit, ex aquā et terrā
limūs fit.

adiūtōrium = auxilium
immittō < in + mittere
obdormiō < ob + dormire
costa “Costae quārum viginti
quātuor.” (Orbis pictus 41)

quamōbrem “Quamōbrem
Dominum vērū et Rēgem
adōramus.” (Acta martyrum 9)

prōdūcō < prō + dūcere

sēmentis “Sī ceciderit super
sēmentem, nōn polluet eam.”
(Leviticus 11, 36–43)

animāns “Plūs enim mentis est in
illis animantibus.” (Vives,
Exercitatio 18)

gustus “Tum servō cuidam imperat
ut gustum appōnat.” (Pons
tironum 4)

praeterquam “Qui immolat diis,
occidētur, praeterquam Dominō
soli.” (Exodus 22, 16–20)

serpēns “Tāli modō serpentēs ā
puerō interfectae sunt.” (Fabulae
faciles 13)

callidus ↔ stultus

vetō “Vercingetorix tamen Gallōs
hōc facere vetuit.” (Primus
Annus 49)

delectābilis < delectāre

ērubescō “Nōn enim ērubescō
Ēvangelium.” (Ad Romanos 1,
16–23)

ficus “A ficu autem discite
parabolam.” (Marcus 13, 28–31)

Omnēs herbae, et arborēs prōdūcentēs fructum, et habentēs
in semetipsis sēmentem secundum speciem suam, erunt in
escam vōbīs, et cūctis animantibus terrae, omnique volucrī
coeli.

2

PRIMORUM PARENTUM PECCATUM ET POENA

¶ Posuit Dominus Deus hominem in hortō amoenissimō,
quī Paradisus terrestris vocārī solet, ut coleret illum, et
cūstōdiret. Erant ibi omnēs arborēs pulchrae oculis, et
gustui suaves et in mediō eārum arbor scientiae bonī et
māli Dixitque Deus hominī. Ex omnium Paradīsī arborum
fructibus comede, praeterquam ex frūctū arboris scientiae
bonī et mali: nam statim atque comēderis ex eō, moriēris.
Sed Serpēns, quī erat callidior cūctis animantibus quae
fēcerat Dominus Deus, dixit mulieri. Cūr praecēpit vōbīs
Deus, ut nōn comederētis ex omnī arbore Paradīsī? Cui
respondit mulier.

Dē Frūctū arborum quae sunt in Paradisō vēscimur: Deus
autem vetuit, ne fructum comederēmus illius arboris quae
est in mediō Paradīsī, et ne tangerēmus, ne forte moriāmur.
Nēquāquam, inquit Serpēns, moriēmini: scit vērō Deus,
statim atque comederētis ex frūctū illius arboris, fore ut
aperiantur oculi vestrī, et fore ut sītis sicut Dīi, scientēs
bonum et malum. Vidēns igitur mulier fructum illius
arboris bonum esse ad vēscendum, aspectūque delectābilem
dēcerpsit et comedit; obtulit etiam viro suō, quī pariter
comedit. Et statim aperti sunt oculi ambōrum. Fuerat adhūc
uterque nūdus, et nōn ērubescēbant.

Cum vērō cōgnōvissent sē esse nūdōs, consuerunt folia
ficus, quibus quaedam veluti cinguli sibi fēcērunt: abscon-
ditque sē Adāmus et uxor ēius ā faciē Domini. Vocāvīt
autem Dominus Deus Adānum, et dixit ei: Ubi es? Et
respondit Adāmus: Cōnspectum tuum timui eō quod nūdus
essem, et abscondi mē. Quid, inquit Dominus, indicāvit tibi
nūdum esse tē, nisi quia fructum, quem praecēperam tibi
ne comederēs, comēdisti? Dixitque Adāmus: Mulier: quam

dedisti sociam, fructum illum mihi porrēxit, ut ederem. Et dixit Dominus mulierī: Quārē hōc fēcisti? quae respondit: Serpēns dēcēpit mē.

Et dixit Dominus Serpentī; Quia fēcisti hōc; maledictus es inter omnia animantia et bēstiās terrae: super pectus tuum gradiēris, et terram comedēs omnibus diēbus vitae tuae. Inimicitias pōnam inter tē, et mulierem, et inter sēmen tuum, et sēmen illius, ipsa conteret caput tuum: et tū insidiāberis calcāneō ēius, Mulierī quoque dixit: Multiplicābō aerumnās tuās: in dolore paries filiōs et sub viri potestāte eris: et ipse dominābitur tui.

animō cf. anima

inimicitia < inimicus

insidiō cf. insidiae

Dixit autem Adāmō: Quia audisti vōcem uxōris tuae et fructum comēdisti illius arboris, quae tibi interdicta fuerit, maledicta erit terra propter peccātum tuum: multō cum labore comedēs ēius fructūs, spinās et tribulōs germinābit tibi, et in sūdore vultūs tui vēsceris pāne, dōnec revertāris in terram ē quā sūmptus es: quia pulvis es; et in pulverem reverteris. Ēiēcit deinde Dominus Deus Adāmum ā Paradisō ut coleret terram: collocāvit ante Paradisum Angelum quī gladium flammeum praeferēbat et versābat. Vocāvit autem Adāmus nōmen uxōris suae, Hēva.

praeferō < prae + ferre
versō cf. versus

3

CAINUS OCCIDIT FRATREM ABELEM

¶ Habuit Adāmus ex Hēvā coniuge suā liberōs multōs, inter quōs numerantur Cāinus et Abēl. Fuitque Abēl pāstor ovium, et Cāinus agricola. Factum est autem, ut cum obtulisset Cāinus ē fructibus terrae mūnera Dominō, Abēl quoque offerret primōgenitōrum gregis sui pinguiissimōs, respēxit Dominus Abēlem et mūnera ēius: at Cāinum vērō et mūnera illius nōn respēxit. Irātusque est Cāinus vehementer, et concidit vultus ēius. Dixitque ei Dominus; Quārē irātus es, et cūr concidit faciēs tua? nonnisi bene ēgeris, mercēdem recipiēs, sīn autem male statim peccātī poenam? Cāinus Dei monentis vōcem nōn audiēns, dixit frātrī suō: Ēgrediāmur forās. Cumque essent in agrō, insurrexit adversus Abēlem, et interfēcit eum.

agricola "Itaque agricola Rōmam eum dūcit." (Primus Annus 20)

concidō < con- + cadere

insurgō < in + surgere

Et dixit Dominus Caïnō; Ubi est frāter tuus? quī respondit Nesciō: num custōs frātris mei sum ego? Dixitque Deus: Quid fēcisti? vōx sanguinis frātris tuī clāmat ad mē dē terrā. Nunc igitur maledictus eris super terram, quae suscēpit ac bibit sanguinem frātris tuī, quem ipse manū fūdisti. Cum eam longō, et dūrō labōre cōlueris, nōn dabit tibi fructūs suōs: profugus eris et vagus super illam. Tum Dixit Caīnus Dominō. Māior est iniquitās mea, quam tuam veniam merear. Ecce ēiicis mē hodiē, et ā faciē tuā abscondar, et erō vagus et profugus in terrā; omnis igitur quī invēnerit mē occidet mē: Dixitque ei Dominus. Nēquāquam ita fiet: sed omnis quī occiderit Caīnum, septuplum pūniētur, et gravissimās poenās feret: Posuitque Dominus in Caīnō sīgnum ut nōn interficeret eum omnis quī invēnisset eum.

pūniō “Quī percusserit hominem, pūniētur.” (Leviticus 24, 17–23)

4

MALITIA HOMINUM, DILUVIUM, FOEDUS DEI CUM NOACO

¶ Cum coepissent hominēs multiplicārī super terram, multiplicāta quōque sunt peccāta eōrum et scelera. Cum ergō vīdisset Deus māgnam esse hominum malitiam et cūctam cōgitatiōnem cordis eōrum intentam esse ad malum omni tempore paenituit eum quod hominem fēcisset. Et tactus dolore cordis intrinsecus, Dēlēbō, inquit, hominem quem creāvī ā faciē terrae, cum omni reptili, volucris, cēterisque animantibus, poenitet enim mē fēcisse, ea omnia. Noacus vērō vir iustus et perfectus invēnit grātiā cōram Dominō, quī dixit illi: Replēta est terra iniquitatē hominum, et ego disperdam eōs. Compingēs tibi arcam ex lignis laevigātis: mānsiunculās in eā faciēs et eam bitūmine liniēs intrinsecus et extrinsecus.

tactus < tangere

mānsio < manēre
liniō = ungō
extrinsecus = extrā

Trecentis cubitis longa erit arca, quīnquāgintā vērō cubitōrum ēius erit latitūdo, et trīginta cubitōrum ēius altitūdō. Tectum habēbit incurvum et in altitūdinem cubiti assurgens. Tria tabulāta faciēs et fenestram: ōstium pōnēs

cubitus “Quibus auditis ego
cubitus abivi.” (Pons tironum
16)
assurgo < ad + surgere

diluvium “Ab his divisae sunt
gentēs in terra post diluvium.”
(Genesis 10, 21–32)

subter “Castra autem Madian erant
subter in valle.” (Iudices 7, 4–8)

sexus “Hic sexus genuit
Salvātōrem.” (Sanctorum vitae 31)
fēmininus < fēmina

comportō < con- + portāre

pluvia cum aqua ex caelō cadit,
pluvia vocātur.

superficiēs “Operuēruntque
ūniversam superficiem terrae,
vastantēs omnia.” (Exodus 10,
14–20)

sūblimis = excelsus
quindecim “Erat autem tunc
annōrum quindecim.”
(Sanctorum vitae 23)

unda “Ex fenestris villae undās
spectās.” (Ora maritima 1)

conclūdō < con- + claudere

undecimus “Undecima Azareel,
filiis et frātribus eius duodecim.”
(I Paralipomenon 25, 11–25)

columba “Sic litterae, quae per
columbās mittuntur, nuntiant.”
(Pro patria 14)

expectō “Salūtāre tuum expectabo,
Domine.” (Genesis 49, 13–22)

in latere. Ecce ego addūcam aquās diluviū super terram:
interficiam omnem carnem, in quā spīritus vitae est subter
caelum. Ūniversa quae in terrā sunt cōnsumentur: pōnamque
foedus meum tēcum, tē enim vidi iūstum cōram mē. Et
ingrediēris arcam tū, et filii tui, uxor tua, et uxōrēs filiōrum
tuōrum tēcum. Et ex cūctis animantibus bīna indūcēs in
arcam masculinī sexūs et fēmininī, ut possint vivere: et
salvum fiat eōrum sēmen.

Tollēs etiam ex omnibus ēscis quae mandī possunt, et
comportābis in arcam, eruntque tam tibi, quam animantibus
in cibum. Fēcit Noacus omnia quae mandāverat ei Dominus.
Eratque tunc annōrum sexcentōrum Itaque ingressus est
ipse et uxor eius; filii trēs, Sēmus, Chamus, et Iaphetus, et
trēs uxōrēs eōrum in arcam. Ingressa quoque sunt animālia
bīna ex omni speciē masculus et fēmina, et clausit ōstium
Dominus forinsecum. Tunc maris et fontium omnium aquae
in terram ērūpērunt, et cataractae caeli apertae sunt, et
cecidit pluvia quadrāgintā diēbus, et quadrāgintā noctibus.

Aquae multiplicatae replēvērunt omnia in superficiē
terrae, et ēlevāvērunt arcam in sūblime, opertique sunt
omnēs montēs excelsi sub ūniversō caelō ita ut quindecim
cubitīs altior fuerit aqua montibus quōs operuerat. Igitur
cōnsūmpta est et mortua omnis carō tam hominum quam
animālium. Remānsit autem sōlus vīvus Noacus, et qui
cum eō erant in arcā quae ferēbātur super undās. Cum
aquae terram et montēs altissimōs obtinuissent centum et
quīnquāgintā diēbus, recordātus Deus Noaci, cūctōrumque
animantium quae erant conclūsa cum eō in arcā, addūxit
ventum vehementem super terram, et sēnsim imminūtae
sunt aquae. Mēse undecimō, ex quō diluvium caeperat,
aperiēns Noacus fenestram arcae, dimisit corvum qui
reversus nōn est.

Ēmisit quoque columbam post eum, ut vidēret an adhūc
essent aquae super faciē terrae. Quae cum nōn invēnisset
ubi requiēsceret pēs eius, reversa est ad Noacum, qui extendit
manum et apprehēnsam intulit in arcam. Expectātis autem

septem diēbus aliis, rūsum dīmīsit columbam ex arcā. At illa vēnit ad eum circā vesperam, portāns rāmum olivae virentibus foliis in ōre suō. Intellēxit ergō Noacus cessasse aquās tegere terram; expectavitque septem aliōs diēs, et ēmisit columbam, quae nōn est ūltrā reversa ad eum. Itaque aperiēns Noacus tēctum arcae, aspexit, viditque omninō exsiccātam esse superficiem terrae.

Nōluit tamen ante ēgredi ex arcā, quam allocūtus eum Deus dixit: Ēgredere ex arcā tū, et uxor tua cum filiis et nuribus tuis. Cuncta animantia quae sunt apud tē ēdūce tēcum, ingredimini super terram et implēte eam, crēscite, et multiplicāmini. Ēgressus est ergō Noacus ex arcā, in quā annum totum mānserat inclūsus, et familiā ēius, et iūmenta, et volātilia et reptilia, cēteraque animantia. Tum aedificāvit altāre Dominō, super quod obtulit holocausta. Suave fuit et grātum Deō sacrificium Noaci. Itaque dixit filiis ēius. Nēquāquam ūltrā maledicam terrae propter hominēs: sēnsus enim et cōgitatiō hūmāni cordis in malum prōna sunt ab adolescentia. Nōn igitur percutiam deinceps omnem animam vīventem sicut fēcī.

Deinceps sēmina et messis, aestās, et hyems, nox et diēs sibi succēdent. Timeant vōs cūncta animantia terrae, et volucrēs caeli. Omnēs piscēs maris manū vestrae trādidi. Quidquid movētur et vīvit, erit vōbīs in cibum, et omnia, quasi olera virentia trādō vōbīs. Ecce statuō pāctum meum vōbiscum et cum sēmine vestrō post vōs. Arcum meum pōnam in nūbibus; et erit sīgnum foederis quod iam cōstitutū inter mē, et omnem carnem super terram. Cumque abduxerō nūbibus caelum appārēbit arcus meus, et recordābor foederis mei sempiterni vōbiscum, et nōn erunt ūltrā aquae diluvii ad dēlendā ūniversā carnem. Vixit autem Noacus post diluvium trecentōs quīnquāgintā annōs, et cursus ēius vitae nongentōrum quīnquāgintā annōrum fuit, et mortuus est.

vespera "Et cum vespera facta esset, ēgrediēbātur dē civitatē." (Marcus 11, 15–19)

alloquor < ad + loqui

cuncta = omnis

inclūdō < in + claudere

deinceps = deinde

aestās "Aestātē pueri sī valent satis discunt." (Pons tironum 8)
hiems "Ōrāte vērō ut hieme nōn fiant." (Marcus 13, 18–23)
succēdō "Antiochō successit filius, cui nōmen Eupātor fuit." (Epitome Historiae Sacrae 202)
volucris = avis

abducō < ab + dūcere

nongenti "Filii Zethua, nongenti quadrāgintā quinque." (Esdras 2, 1–13)

5

TURRIS BABEL

¶ Idem erat omnium hominum sermō post diluvium eādem lingua ūtēbantur. Dixitque alterī: Venīte, faciāmus laterēs, et coquāmus eōs ignī Habuēruntque laterēs prō saxīs, et bitūmen prō caementō. Et dixerunt: Venīte, faciāmus nobis civitātem, et turrim, cūius culmen pertingat ad caelum: et celebrēmus nōmen nostrum, antequam dividāmur in ūniversās terrās. Dēscendit autem Dominus, ut vidēret civitātem et turrim quam aedificābant filiī Adāmī. Et dixit Ecce ūnus est populus, et ūna lingua omnibus; caeperuntque hōc facere, nec dēsistent ā cōgitātiōnibus suis dōnec eās opere compleant. Venite igitur, dēscendāmus et cōfundāmus ibi linguam eōrum, ut nōn audiat ūnusquisque vōcem proximī suī. Atque ita divisit illōs Dominus ex illō locō in ūniversās terrās, et cessāvērunt aedificāre civitātem. Et idcirco vocātum est nōmen eius Babel, quia ibi cōnfusa est lingua ūniversae terrae, et inde dispersit eōs Dominus in cūntās orbis regiōnēs.

saxum = lapis

pertingō = pertineō

dēsistō = cessō